

SPIS RZECZY

Od autora	3
Wykaz skrótów	5

Część I

WIADOMOŚCI WSTĘPNE

Rozdział I. Powstanie i rozwój polskiego języka literackiego	7
1. Język i jego elementy	7
2. Indoeuropejska rodzina języków	9
3. Język prasłowiański i najstarszy język literacki słowiański	13
4. Najstarsze narzecza słowiańskie	16
5. Narzecza lechickie	20
6. Narzecza staropolskie	23
7. Polski język literacki wobec gwar	27
8. Periodyzacja historii języka polskiego	29
Rozdział II. Najważniejsze zabytki języka polskiego	33
1. Najstarsze zapisane nazwy polskie	33
2. „Bulla gnieźnieńska“	34
3. Pierwszy zapis zdania polskiego	35
4. „Kazania świętokrzyskie“	36
5. „Bogurodzica“	39
6. „Kazania gnieźnieńskie“	41
7. „Psalterz floriański“	42
8. „Psalterz puławski“	44
9. „Biblia królowej Zofii“	45
10. Roty sądowe	48
11. Przekłady statutów	51
Rozdział III. Pisownia zabytków staropolskich	53
1. Zapisy nazw w „Bulli gnieźnieńskiej“	53
2. Pisownia „Kazań świętokrzyskich“	55
3. Pisownia „Psalterzy“ i „Biblii królowej Zofii“	55
4. Pisownia Jakuba Parkoszowica z r. 1440	57
5. Pisownia Stanisława Zaborowskiego z r. 1513	60
6. Pisownia Stanisława Murzynowskiego z r. 1551	62

Część II

GŁOSOWNIA HISTORYCZNA

Rozdział I. Rozwój samogłosek	63
1. Prasłowiański system samogłoskowy i najważniejsze polskie zmiany	63
2. Polska przestawka w prasłowiańskich dwugłoskach <i>or, ol, er, el</i>	64
3. Rozwój prasłowiańskich samogłosek <i>r ǣ — l ǫ</i>	67
4. Rozwój polskiego przegłosu	70
5. Wyrównania w procesie przegłosu	73
6. Zmiana grupy <i>'ew</i> na <i>'ow</i>	74
7. Rozwój jerów	75
8. Rozwój ustnych samogłosek krótkich i długich	77
9. Rozwój samogłosek nosowych	80
10. Rozwój akcentu	82
Rozdział II. Rozwój spółgłosek	85
1. Prasłowiański system spółgłoskowy i najdawniejsze polskie zmiany	85
2. Rozwój polskiego systemu spółgłosek twardych i miękkich	87
3. Zmiana spółgłosek <i>t', d', r'</i> na <i>ć, ǯ, ǣ, r^z</i>	89
4. Rozwój głoski <i>f</i>	90
5. Zmiany miękkich spółgłosek wargowych	90
6. Zmiany miękkich spółgłosek przedniojęzykowych	91
7. Rozwój głosek <i>ř, ʒ</i>	94
8. Miękkie spółgłoski tylnojęzykowe	95
9. Uproszczenia w grupach spółgłoskowych pod względem dźwięczności	96
10. Uproszczenia w grupach spółgłoskowych pod względem miękkości	97
11. Inne uproszczenia w grupach spółgłoskowych	98
12. Skrócenia wyrazów	100

Część III

FLEKSJA HISTORYCZNA

Rozdział I. Zmiany w deklinacji	102
1. Prasłowiańskie deklinacje tematowe rzeczowników	102
2. Prasłowiańskie wymiany tematowe	104
3. Układ końcówek rzeczowników prasłowiańskich	106
4. Prasłowiańskie wyrównania końcówek	107
5. Polskie deklinacje rodzajowe	107

6. Polskie oboczności tematowe	109
7. Uproszczenia końcówek w odmianie męskiej i nijakiej	113
8. Rozwój końcówki <i>-u</i>	114
9. Rozwój końcówki <i>-owi</i>	116
10. Rozwój końcówki <i>-owie</i>	117
11. Rozwój końcówki <i>-ów</i>	118
12. Rozwój końcówek <i>-om</i> , <i>-ami</i> , <i>-ach</i>	120
13. Formy dopełniacza w funkcji biernika	123
14. Uproszczenia w odmianie żeńskiej	124
15. Ślady liczby podwójnej	126
16. Uwagi o zaimkach osobowych	128
17. Uwagi o zaimkach nieosobowych	130
18. Rzeczownikowa deklinacja przymiotników	134
19. Zaimkowa deklinacja przymiotników	135
20. Odmiany liczebników	137
Rozdział II. Zmiany w koniugacji	142
1. Czas teraźniejszy	142
2. Tryb rozkazujący	146
3. Bezokolicznik	149
4. Czas przeszły	151
5. Aoryst i imperfekt	154
6. Tryb warunkowy	155
7. Czas przyszły	158
8. Imiesłowy	159
1) Imiesłów teraźniejszy czynny	159
2) Imiesłów teraźniejszy bierny	161
3) Imiesłów przeszły czynny	161
4) Imiesłów przeszły bierny	162

Część IV

TEKSTY DO ĆWICZEŃ

1. „Bulla gnieźnieńska“	166
2. „Kazania świętokrzyskie“	172
3. „Bogurodzica“	179
4. „Kazania gnieźnieńskie“	182
5. „Psałterz floriański“	187
6. Przekład psalmów J. Kochanowskiego	189
7. „Biblia królowej Zofii“	191
8. Roty sądowe poznańskie	197
9. Roty sądowe warszawskie	199
10. Roty sądowe krakowskie	203
11. „Kodeks Świętosławów“	205
12. Parkosza „Traktat o ortografii“	211

Literatura do części I	213
Literatura do części II i III	215
Literatura o języku niektórych pisarzy	215
Słowniki języka polskiego	216
Wykaz cytowanych autorów	219
Wykaz niektórych terminów i zjawisk gramatycznych	220
Spis ilustracji	224